

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 08.05.1991, sp. zn. 3 To 19/91, ECLI:CZ:NS:1991:3.TO.19.1991.1

Číslo: 27/1992

Právní věta: Jestliže pachatel úmyslně usmrtí jiného, aby se zmocnil cizí věci, je možné takový skutek posoudit jen jako trestný čin vraždy podle § 219 odst. 1, 2 písm. f) tr.zák. Jednočinný souběh tohoto trestného činu s trestným činem loupeže podle § 234 odst. 1 tr.zák. je vyloučen.

Soud: Nejvyšší soud ČR

Datum rozhodnutí: 08.05.1991

Spisová značka: 3 To 19/91

Číslo rozhodnutí: 27

Číslo sešitu: 4-5

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Loupež, Vražda

Předpisy: 140/1961 Sb. § 219
§ 234 odst. 1

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 27

Jestliže pachatel úmyslně usmrtí jiného, aby se zmocnil cizí věci, je možné takový skutek posoudit jen jako trestný čin vraždy podle § 219 odst. 1, 2 písm. f) tr. zák. Jednočinný souběh tohoto trestného činu s trestným činem loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák. je vyloučen.

(Usnesení Nejvyššího soudu ČR z 8. května 1991 sp. zn. [3 To 19/91](#))

Nejvyšší soud ČR zamítl odvolání podaná krajským prokurátorem v Plzni, mladistvým a jeho rodiči proti rozsudku krajského soudu v Plzni z 12. března 1991 sp. zn. [3 To 19/91](#).

Z odůvodnění:

Napadeným rozsudkem byl mladistvý E. K. uznán vinným pokusem trestného činu vraždy podle § 8 odst. 1 tr. zák., § 219 odst. 1, 2 písm. f) tr. zák. a odsouzen podle § 219 odst. 2 tr. zák., § 79 odst. 1 tr. zák. k trestu odnětí svobody na tři a půl roku, pro jehož výkon byl podle § 81 odst. 1 tr. zák. zařazen do nápravně výchovného ústavu pro mladistvé. V dalším bylo rozhodnuto o náhradě škody tak, že podle § 228 odst. 1 tr. ř. byla mladistvému E. K. uložena povinnost zaplatit státu na účet Okresního úřadu v Karlových Varech částku 1 500 Kčs a podle § 229 odst. 2 tr. ř. byl poškozený stát se zbytkem

nároku na náhradu škody odkázán na jiné řízení.

Podkladem odsuzujícího výroku bylo zjištění, že mladistvý E. K. 7. 10. 1990 v době od 20 do 20.30 hodin v Karlových Varech – Staré Roli v Nerudově ulici v úmyslu získat peníze požadoval jejich vydání na V. B., a když byl odmítnut, vyndal z kapsy bundy nůž, bodl V. B. do přední části krku a dvakrát pod levý oblouk žeberní, zatáhl jej do chodby domu č. 1, kde ho znova bodl pod levý oblouk žeberní a dvakrát do hrudní stěny vlevo v úrovni pátého žebra a na rozhraní třetího a čtvrtého žebra, přičemž jedna z bodných ran pronikla do dutiny břišní a zasáhla játra, potom se zmocnil ke škodě V. B. nejméně 30 Kčs, z místa utekl a poškozeného zanechal na místě; přitom krvácením z bodné rány jater do dutiny břišní hrozila poškozenému smrt, ke které nedošlo jen včasným poskytnutím odborné lékařské pomoci.

Proti rozsudku podali v zákonné lhůtě odvolání krajský prokurátor v Plzni, mladistvý E. K. a jeho rodiče.

Krajský prokurátor v odvolání, které podal v neprospěch mladistvého, napadl pouze výrok o trestu. Uložený trest označil za nepřiměřeně mírný. Namítl, že krajský soud podcenil rozhodné skutečnosti, které měly význam pro určení stupně nebezpečnosti činu pro společnost a pro náležité zhodnocení možností nápravy mladistvého.

Proto krajský prokurátor navrhl, aby Nejvyšší soud ČR zrušil napadený rozsudek ve výroku o trestu a aby mladistvému uložil trest odnětí svobody při horní hranici sazby uvedené v § 219 odst. 2 tr. zák., § 79 odst. 1 tr. zák.

Mladistvý E. K. odvoláním napadl všechny výroky rozsudku. Proti výroku o vině namítl, že se nedopustil jednání, jímž byl uznán vinným. Uvedl, že krajský soud nesprávně hodnotil důkazy, pokud výrok o vině opřel o jeho původní doznání a o výpověď svědkyň I. K. a V. Č. Opakoval svou obhajobu, že původní doznání na něm bylo vynuceno nátlakem pracovníků kriminální služby. Výpovědi svědkyň označil za zkreslené v jeho neprospěch vzhledem k tomu, že se svědkyněmi neměl nejlepší vztahy. Z těchto důvodů mladistvý navrhl, aby Nejvyšší soud ČR zrušil napadený rozsudek a aby věc vrátil krajskému soudu k novému projednání a rozhodnutí.

Rodiče mladistvého své odvolání blíže nezdůvodnili.

Nejvyšší soud ČR přezkoumal podle § 254 odst. 1 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost všech výroků rozsudku, proti nimž mohl každý z odvolatelů podat odvolání, i správnost postupu řízení, které předcházelo rozsudku, a shledal, že žádné z podaných odvolání není důvodné.

V řízení, které bylo provedeno podle trestního řádu a v němž nedošlo k žádným podstatným vadám, zejména pokud by mohly mít vliv na objasnění věci nebo na možnost uplatnění práva obhajoby, krajský soud provedl všechny důkazy potřebné pro zjištění skutečného stavu věci, jak to vyžaduje ustanovení § 2 odst. 5 tr. ř. Provedené důkazy krajský soud jednotlivě, ve vzájemných souvislostech a v celém souhrnu zhodnotil a vyvodil z nich odpovídající skutková zjištění.

Námítkám mladistvého E. K., pokud směřovaly proti skutkovým zjištěním krajského soudu, nemohl Nejvyšší soud ČR přisvědčit. To se týká především námitek, které uplatnil proti tomu, že jeho původní výpověď učiněnou v přípravném řízení vzal krajský soud za podklad svých zjištění. Tyto námítky byly v podstatě jen opakováním obhajoby, kterou mladistvý přednesl již v hlavním líčení a se kterou se krajský soud vypořádal způsobem, s nímž se Nejvyšší soud ČR ztotožnil. Tvrzení mladistvého, že doznání v přípravném řízení na něm bylo vynuceno, je nepřesvědčivé. Především je třeba poukázat na to, že původní výpověď mladistvého v přípravném řízení nebyla nějakým pasívním či odevzdaným přiznáním toho, co mu bylo kladeno za vinu. Mladistvý sice doznal, že neznámého

muže několikrát bodl nožem, ale popíral, že by po tomto muži požadoval peníze, a hájil se tím, že sám byl tím mužem slovně a poté fyzicky napaden. Podle této obhajoby bylo použití nože reakcí na fyzické napadení ze strany tohoto muže. Výpověď, jejímž jádrem bylo to, že několikrát bodl neznámého muže, mladistvý v přípravném řízení třikrát opakoval při výsleších, které s ním byly provedeny vždy za přítomnosti obhájkyne; přitom dvěma z těchto výslechů byl přítomen prokurátor, dvěma výslechům byl přítomen též otec mladistvého, jednomu výslechu byla přítomna i jeho matka a pracovnice orgánu pověřené péčí o mládež. Při žádném z těchto výslechů mladistvý neuvedl, že by před zahájením trestného stíhání byl na něho činěn nátlak pracovníky kriminální služby v tom smyslu, aby se doznal. Z toho, jak se tedy projevoval postoj mladistvého k celé věci, lze činit závěr, že jeho původní výpověď nebyla vynucena nějakým nepřijatelným nátlakem. Takový nátlak ostatně vyloučil svědek S. Z., jeden z pracovníků kriminální služby, jehož krajský soud v hlavním líčení vyslechl ke způsobu, jímž bylo před zahájením trestního stíhání s mladistvým jednáno. Významné ovšem je, že původní výpověď mladistvého nebyla jediným důkazem, z něhož by krajský soud vycházel. Významným usvědčujícím důkazem byla výpověď poškozeného V. B., který přesvědčivě a bez jakýchkoli podstatnějších rozporů popsal jednání mladistvého a který v něm bezpečně poznal pachatele posuzovaného činu. Poškozený poznal mladistvého při rekognici provedené podle fotografie, přičemž jeho fotografie byla poškozenému předložena celkem mezi pěti fotografiemi osob, které si byly typově podobné. Mladistvý byl jako pachatel usvědčen poškozeným i při konfrontaci, která mezi nimi byla provedena a při které poškozený na dotaz mladistvého popsal ve shodě se skutečností oděv mladistvého v době činu. Dalšími závažnými usvědčujícími důkazy byly výpovědi svědkyň I. K. a V. Č., s nimiž mladistvý přišel do styku v bytě svědkyně I. K., který se nachází v blízkosti místa činu, a to v době, která odpovídala době těsně po spáchání činu. Obě svědkyně potvrdily, že mladistvý se dostavil se zakrvácenými rukama, že od krve byl i jeho oděv, že manipuloval se zakrváceným nožem, který popsaly v podstatných rysech shodně s tím, jak ho popsal mladistvý ve výpovědi, v níž doznával několikrát bodnutí neznámého muže. Obě svědkyně také uvedly, že mladistvý jim celou věc vysvětlil tak, že bodl nějakého muže.

Pro úplnost je třeba dodat, že následek činu byl náležitě objasněn na podkladě znaleckého posudku z oboru zdravotnictví, odvětví soudního lékařství. Znalecký posudek byl podkladem pro zjištění, jaká zranění poškozený utrpěl, jaký byl mechanismus jejich vzniku atd. Ze znaleckého posudku bylo zejména též zjištěno, že poškozenému v případě, že by mu nebyla poskytnuta včasná odborná lékařská pomoc, bezprostředně hrozila smrt zakrvácením dutiny břišní z bodné rány jater. Znalecký posudek a výpověď znalce v hlavním líčení byly rovněž významnými důkazy, na jejichž podkladě byla vyvrácena původní obhajoba mladistvého, že poškozeného bodal v situaci, kdy poškozený na něm ležel.

Správně zjištěný skutkový stav krajský soud v souladu se zákonem posoudil jako pokus trestného činu vraždy podle § 8 odst. 1 tr. zák., § 219 odst. 1, 2 písm. f) tr. zák. (ve znění zák. č. 175/1990 Sb.). Jednání mladistvého bezprostředně směřovalo k úmyslnému usmrcení jiného. To je zřejmé z povahy, rozsahu a intenzity útoku mladistvého proti poškozenému. Šlo o více bodných ran nožem, které byly vedeny do takových míst těla poškozeného, kde jsou uloženy životně důležité orgány. Přitom tento útok byl způsobilý přivodit smrt poškozeného a sám o sobě by také ke smrti poškozeného vedl, pokud by mu nebyla včas poskytnuta odborná lékařská pomoc. Jednání mladistvého bylo motivováno získáním majetkového prospěchu, což je okolnost, která odůvodňuje použití přísnější právní kvalifikace podle § 219 odst. 2 písm. f) tr. zák., a to se zřetelem k ustanovení § 88 tr. zák.

Krajský soud v odůvodnění napadeného rozsudku vyložil důvody, pro které neposoudil skutek jako trestný čin loupeže podle § 234 odst. 1, 2 písm. b) tr. zák. K této otázce považuje Nejvyšší soud ČR za potřebné dále uvést, že naznačený souběh nepřicházel v úvahu a že je správné rozhodnutí krajského soudu, který posoudil skutek jen jako pokus trestného činu vraždy.

Trestného činu vraždy podle § 219 odst. 1, 2 písm. f) tr. zák. se dopustí ten, kdo jiného úmyslně

usmrtí a spáchá tento čin mimo jiné v úmyslu získat majetkový prospěch. Trestného činu loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák. se dopustí mimo jiné ten, kdo proti jinému užije násilí v úmyslu zmocnit se cizí věci. Z obou citovaných ustanovení je zřejmé, že znaky trestného činu vraždy podle § 219 odst. 1, 2 písm. f) tr. zák. jsou takové, že v sobě obsahují i znaky trestného činu loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák. Úmyslné usmrcení jiného v sobě zahrnuje i užití násilí proti jinému. Znak „úmyslně usmrtí jiného“ ve smyslu § 219 odst. 1 tr. zák. totiž vyjadřuje jak případy úmyslného usmrcení, jejichž podstatou je užití násilí proti jinému, tak i případy úmyslného usmrcení, které záleží v jiném než násilném jednání (např. lstivé podání jedu, neposkytnutí potřebné péče v úmyslu přivodit smrt apod.). Znak „spáchá čin v úmyslu získat majetkový prospěch“ ve smyslu § 219 odst. 2 písm. f) tr. zák. pak vyjadřuje všechny případy získání majetkového prospěchu, to znamená i případy, jejichž podstatou je násilné zmocnění se cizí věci bezprostředně při současném překonání odporu poškozeného, dále případy, které záleží ve zmocnění se cizí věci mimo bezprostřední souvislost s použitím násilím (tj. za okolností odpovídajících jinak znakům trestného činu vydírání podle § 235 odst. 1 tr. zák.), a konečně také případy, které záleží v jakémkoli jiném způsobu obohacení pachatele v souvislosti s úmyslným usmrcením jiného (např. v získání odměny za trestný čin, v získání dědictví po usmrcené osobě apod.). I když je trestný čin vraždy systematicky zařazen mezi trestné činy proti životu a zdraví podle sedmé hlavy zvláštní části trestního zákona, poskytuje ve skutečnosti ochranu i svobodě jako objektu, který jinak sám o sobě je chráněn ustanoveními osmé hlavy zvláštní části trestního zákona. To vyplývá právě z okolností, že znak trestného činu vraždy „úmyslně usmrtí jiného“ zahrnuje mimo jiné i případy násilného jednání proti vůli poškozeného. Není proto důvodu vedle ustanovení § 219 odst. 1, 2 písm. f) tr. zák. vyjadřovat ještě právním posouzením skutku podle § 234 odst. 1 tr. zák. to, že jednání záležející v úmyslném usmrcení jiného je zároveň jednáním působícím na vůli poškozeného a překonávajícím odpor, který poškozený klade úmyslu pachatele zmocnit se cizí věci. Proto také není důvod posuzovat skutek jako jednočinný souběh obou trestných činů.

Dále se Nejvyšší soud ČR zabýval výroky napadeného rozsudku o trestu a náhradě škody.